

1972-73 til 213 skoler og 17.248 årselever i 1991. Den stærke fremgang skyldes, at skolerne har formået at skabe og i stigende grad vinde gehør i forældrekræse for deres gode og velfungerende kostskolemiljø og en meningsfuld, spændende undervisning for unge.

Ved en forespørgselsdebat i Folketinget den 1. november 1990 blev der vedtaget en dagsorden, der pålagde regeringen at skabe mere ensartede forhold omkring den kommunale støtte til efterskoleelevers betaling. Som konsekvens heraf er der ved elevstøtte- og bidragsloven fra januar 1993 indført obligatorisk kommunal elevstøtte til efterskoleelever samt kommunal og amtskommunal bidragsordning til staten for elever på efterskoler.

Husholdningsskoler og håndarbejdsskoler har gennem de sidste 30 år haft et stabilt årselevtal på ca. 1.100, og antallet af skoler har i de sidste 20 år været ca. 25. I 1991 var der 25 skoler, heraf fem håndarbejdsskoler, med i alt 1.053 årselever, hvortil kommer elever under uddannelse til køkkenassistent under erhvervsuddannelseslovgivningen.

Med højskoleloven blev det muligt at optage andre elever end »unge kvinder«, samt at tilbyde uddannelser på fagområdet og korte kurser. Disse betingelser har bevirket, at ca. 5 pct. af eleverne går på korte kurser, at i alt ca. 35 pct. er under uddannelse på kostforplejningsområdet (køkkenleder eller køkkenassistent), at ca. 25 pct. går på håndarbejdskursus og ca. 35 pct. går på almindeligt husholdningskursus. Skolerne optager mange voksne elever af begge køn, heraf en del med voksenuddannelsesstøtte.

Håndarbejdsskolerne er synliggjort i loven i overensstemmelse med det nuværende indhold af en række skolers undervisning og navn.

For *folkehøjskoler* har udviklingen været fra 79 skoler og 4.793 årselever i 1972/73 til 101 skoler og 6.562 årselever i 1991.

På dette område har der i de senere år været debat om mål og midler.

Folketingsbeslutning af 30. maj 1984 om et 10-punktsprogram for voksenundervisning og folkeoplysning lagde op til revision af lovgivningen på folkeoplysnings- og voksenundervisningsområdet samt til nyudvikling af undervisningstilbud for den voksne del af befolkningen.

I punkt 2 siges det: »Folkeoplysningen og folkehøjskolen prioriteres og udvikles under størst mulig selvstændighed i forhold til det offentlige.«

I punkt 6 og bemærkningerne hertil siges også, at voksnes økonomiske muligheder for at deltage i voksenundervisning og folkeoplysning, herunder højskoleophold, bør forbedres afgørende.

Bl.a. i lyset af denne folketingsbeslutning udarbejdede et udvalg nedsat af Foreningen for Folkehøjskoler en udredning om folkehøjskolens udvikling og vilkår 1970-87. Den mundede ud i et debatoplæg om mulige lovændringer. Det blev således nævnt, at formålsbestemte almindelsesbegreb burde erstattes af ord, som i højere grad hører hjemme i højskoletraditionen.

Mødvirkende årsag til formålsdebatten var nok, at der i perioden 1983-87 opstod en række skoleprojekter af specialskolekarakter, dvs. skoler som hovedsagelig henvendte sig til ret snævre specielle grupper, ofte med tydeligt erhvervsigt.

Udredningen gav udtryk for, at stramning og præcisering af højskolebegrebet »kunne være med til at slå fast, at højskoler er ikke blot det, at nogle mennesker får en god idé, som de gerne vil virkeliggøre, ligegyldig hvad denne idé går ud på«.

Siden højskoleloven gav mulighed for det i 1970, er de traditionelle »lange« kurser med overvejende vægt på brede almindelige emner blevet suppleret med korte kurser med øget vægt på mere afgrænsede emner. Herudover er folkehøjskolerne blevet et undervisningstilbud for elever, som i en periode har orlov fra deres arbejde og modtager voksenuddannelsesstøtte og dermed har mulighed for at vælge almindelige undervisning.

Lovforslaget

Lovforslaget er udtryk for en revision af støtteloven og højskoleloven uden ændring af de grundlæggende principper.

I lovforslaget samles de to love i én lov, og der lægges vægt på:

- Stramning af godkendelses- og tilskudsbetingsregler.
- Større budgetsikkerhed for stat og skoler.
- Udgiftsneutralitet og mindst mulig omflytning af tilskud.
- Ajourføring.
- Synliggørelse af specialundervisning.
- Administrativ forenkling.

Foreningen for Folkehøjskoler, Foreningen af Frie Ungdoms- og Efterskoler og Foreningen af Husholdningsskoler og Håndarbejdsskoler (skoleformernes foreninger) har deltaget i uformelle, drøftelser forud for udarbejdelse af lovforslaget.

Et udkast til lovforslaget har været udsendt til høring i de tre foreninger, andre relevante foreninger, ministerier m.v.

Høringssvarene gav udtryk for generel tilfredshed med udkastet, og nogle ønsker og forslag er indarbejdet i lovforslag og bemærkninger.